

گزارش از کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور به مجلس شورای اسلامی

لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور به شماره ثبت (۸۶۰) پس از اعلام وصول و ارجاع به کمیسیون تلفیق، بلافاصله در دستور کار رسیدگی این کمیسیون قرار گرفت. کمیسیون طی چهار روز در قالب یازده جلسه رسمی با حضور وزرای امور اقتصادی و دارایی، تعاون، کار و رفاه اجتماعی، نفت و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور و رئیس کل بانک مرکزی، روسا و کارشناسان دستگاه‌های اجرایی ذیربط، کارشناسان مرکز پژوهش‌ها و دیوان محاسبات کشور، نمایندگان بخش‌های خصوصی و تعاونی به بررسی موضوع‌های اصلی لایحه (ویژگی‌ها و شاخص‌های کلان اقتصادی، منابع و مصارف، اعتبارات استانی، بودجه بانکها و شرکت‌های دولتی و منابع و مصارف هدفمندی) پرداخت و النهایه در جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۷ پس از بیان نظرات مخالفین و موافقین و دفاع دولت، کلیات لایحه با اکثریت آراء به تصویب رسید.

اینک گزارش آن در اجرای ماده (۱۸۲) آیین نامه داخلی تقدیم مجلس محترم شورای اسلامی میشود.

سیدشمس‌الدین حسینی

رئیس کمیسیون تلفیق لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور

مقدمه:

لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور در تاریخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۱ توسط رئیس محترم جمهور به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد. این لایحه پس از ارجاع به کمیسیون تلفیق، بررسی و رسیدگی شد و کلیات آن نیز مورد تصویب قرار گرفت. این گزارش حاصل یازده نشست طی چهار روز برای بررسی و رسیدگی در کمیسیون تلفیق می باشد که در چهار بخش به شرح زیر تقدیم نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی می شود:

۱- تصویر لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

بودجه کل کشور در لایحه سال ۱۴۰۲ به میزان ۵۱۰۹ هزار میلیارد تومان برآورد شده است. نزدیک به ۶۰ درصد این مبلغ مربوط به گردش مالی شرکت‌های دولتی و بانک‌هاست که نسبت به رقم بودجه سال جاری (۲۲۳۱ هزار میلیارد تومان) حدود ۳۶ درصد افزایش نشان می دهد. حدود ۴۲ درصد رقم بودجه کل کشور نیز مربوط به بودجه عمومی دولت است که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۴۲ درصد افزایش یافته است. بخشی از افزایش ۴۲ درصدی بودجه عمومی لایحه نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ لاجرم به دلیل اجرای قانون اصلاح بودجه^۱ در خصوص افزایش حقوق و مزایای کارکنان و بازنشستگان و تداوم آن در سال ۱۴۰۲ است.

در واقع چنانچه منابع اصلاحیه قانون بودجه ۱۴۰۱ مبنی بر ترمیم حقوق کارکنان و بازنشستگان دولت را لحاظ نماییم، رشد لایحه بودجه نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کمتر می باشد.

۱-۱ تبیین ارقام منابع و مصارف لایحه بودجه ۱۴۰۲

در این بخش ضمن ارائه تغییرات ردیف‌های اصلی منابع و مصارف عمومی، میزان عملکرد هریک از ردیف‌ها در ۹ ماهه ابتدایی سال ۱۴۰۱ نیز ارائه شده است.

۱ قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق شاغلان و بازنشستگان کشوری و لشکری.

جدول ۱. منابع عمومی لایحه بودجه ۱۴۰۲ و میزان رشد آن نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱

(مبالغ به هزار میلیارد تومان)

منابع	لایحه بودجه ۱۴۰۲	قانون بودجه سال ۱۴۰۱	عملکرد ۹ ماهه ۱۴۰۱	رشد نسبت به قانون ۱۴۰۱ (%)
درآمدها	۹۷۸	۶۹۸	۴۸۰	۴۰
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۷۱۱	۵۱۹	۲۵۴	۳۷
واگذاری دارایی‌های مالی	۲۹۴	۱۷۷	۱۴۹	۶۶
جمع منابع عمومی دولت	۱۹۸۴	۱۳۹۴	۸۸۳	۴۲

مأخذ: لایحه بودجه ۱۴۰۲، قانون بودجه ۱۴۰۱ و گزارش عملکرد بودجه ۱۴۰۱

منابع عمومی دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱، حدود ۴۲ درصد رشد نشان می‌دهد. سرفصل درآمدها به‌عنوان منبع پایدار تأمین مالی دولت، نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ از محل افزایش درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای دولت، بیانگر حدود ۴۰ درصد رشد است. منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای (صادرات نفت و فروش اموال) نسبت به قانون بودجه ۱۴۰۱ رشد حدود ۳۷ درصدی را نشان می‌دهد، همچنین منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های مالی (فروش اوراق مالی اسلامی و فروش سهام دولت) نیز نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۶۶ درصد رشد داشته است.

شایان ذکر است با لحاظ اوراق مالی اسلامی که در اصلاحیه‌های بودجه به تصویب مجلس رسیده^۲ و همچنین مجوز اخذ شده برای برداشت از صندوق توسعه ملی در سال ۱۴۰۱ و همچنین مجوزهای انتشار اوراق مالی اسلامی خارج از بودجه سال ۱۴۰۱، رشد مبلغ واگذاری دارایی مالی در لایحه بودجه حدود ۱۰ درصد منفی خواهد شد.

۲ قانون الحاق یک جزء به بند (هـ) تبصره (۷) و قانون اصلاح تبصره (۵) قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور

جدول ۲. مصارف عمومی لایحه بودجه ۱۴۰۲ و میزان رشد آن نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱

(مبالغ به هزار میلیارد تومان)

مصارف	قانون بودجه سال ۱۴۰۱	عملکرد ۹ ماهه ۱۴۰۱	لایحه بودجه ۱۴۰۲	رشد نسبت به قانون (%)
هزینه‌ها	۹۹۹	۶۸۵	۱۴۵۴	۴۵
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۲۶۰	۸۴	۳۲۸	۲۶
تملك دارایی‌های مالی	۱۳۵	۱۰۴	۲۰۱	۴۸
جمع مصارف عمومی دولت	۱۳۹۴	۸۷۳	۱۹۸۴	۴۲

مأخذ: لایحه بودجه ۱۴۰۲، قانون بودجه ۱۴۰۱ و گزارش عملکرد بودجه ۱۴۰۱

مصارف عمومی دولت در لایحه بودجه ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱، ۴۲ درصد افزایش یافته است. سرفصل هزینه‌های دولت با رشد ۴۵ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ به ۱۴۵۴ هزار میلیارد تومان رسیده است. دلایل اصلی این رشد جابجایی بخشی از اعتبارات (مصارف) تبصره (۱۴) به مصارف عمومی لایحه پیشنهادی، افزایش متوسط ۲۰ درصدی حقوق و دستمزدها و افزایش بیش از ۱۰ درصدی سایر فوق العاده‌ها در قانون ترمیم حقوق شاغلان و بازنشستگان در نیمه دوم سال ۱۴۰۱ و استمرار آن در سال ۱۴۰۲ است. همچنین با توجه به افزایش میزان انتشار اوراق در سال‌های اخیر، اعتبار اختصاص یافته به تملك دارایی‌های مالی (که بخش عمده آن بازپرداخت اوراق مالی سررسید شده است) ۴۸ درصد رشد دارد. اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) نیز ۲۶ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش داشته است.

شایان ذکر است مجموع اعتبارات مربوط به طرح‌های عمرانی استانی از منابع مختلف به ۸۵ هزار میلیارد تومان در لایحه رسیده است که نسبت به رقم مشابه سال قبل حدود ۲۰ درصد رشد دارد.

۱-۲- ترازهای عملیاتی، سرمایه ای و مالی

کسری تراز عملیاتی بودجه عمومی در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۳۰۰ هزار میلیارد تومان (۲۱,۵ درصد مصارف عمومی) پیش بینی شده است که از محل مازاد تراز سرمایه‌ای (۲۵۸ هزار میلیارد تومان) و مالی (۴۲ هزار میلیارد تومان) پوشش داده می‌شود. کسری تراز عملیاتی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ حدود ۴۷۶ هزار میلیارد تومان (۲۳,۹ درصد مصارف عمومی دولت) است که در مقایسه با قانون بودجه سال گذشته ۱۷۶ هزار میلیارد تومان افزایش یافته است. در سال ۱۴۰۲ این کسری از محل مازاد تراز سرمایه‌ای (۳۸۴ هزار میلیارد تومان) و مالی (۹۳ هزار میلیارد تومان) پوشش داده شده است.

نکته حائز اهمیت آنکه عملکرد نسبت کسری تراز عملیاتی به مصارف عمومی دولت در سال ۱۴۰۱ در عمل از نسبت پیش بینی شده در قانون بودجه فراتر خواهد شد، با در نظر گرفتن بار مالی اجرای قانون اصلاح قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و ترمیم حقوق شاغلان و بازنشستگان کشوری و لشکری، آن هم تنها برای شش ماه دوم سال، نسبت مزبور در سال ۱۴۰۱ به ۲۶ درصد می‌رسد. لذا نسبت کسری تراز عملیاتی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ (۲۳,۹ درصد) در صورت اجرا کمتر از عملکرد نسبت یادشده در سال جاری خواهد بود.

۱-۳- بودجه شرکت‌های دولتی

بودجه شرکت‌های دولتی در لایحه در دو بخش احکام و منابع و مصارف (پیوست شماره ۳) قابل بررسی است. در این راستا کمیسیون تلفیق در جلسات خود به صورت مستقل کلیات بودجه شرکت‌های دولتی را مورد بررسی قرار داد. در تبصره (۲) به موضوعاتی از قبیل واگذاری شرکت‌های دولتی، سرمایه‌گذاری شرکت‌ها و نظارت بر عملکرد آن‌ها پرداخته شده است.

بودجه شرکت‌های دولتی بالغ بر ۳۰۰۰ میلیارد تومان پیش‌بینی شده که نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۴۰ درصد افزایش یافته است. رشد درآمد و هزینه به عنوان مهمترین اقلام در منابع و مصارف شرکت‌ها، حدود ۴۵ درصد برآورد شده است که با توجه به نرخ تورم، بالغ بر (۴۰ درصد) سال جاری این میزان رشد قابل قبول به نظر می‌رسد. هزینه‌های سرمایه‌ای شرکت‌های دولتی با رشد ۲۰ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۱، به رقمی بالغ بر ۵۷۰ هزار میلیارد تومان رسیده که بیش از ۹۰ درصد آن از محل منابع داخلی شرکت‌ها پیش‌بینی شده است. شایان ذکر است که هزینه‌های سرمایه‌ای شرکت‌های دولتی در دو سال گذشته عملکرد قابل قبول تری نسبت به سال‌های پیش از آن داشته است. کل زیان پیش‌بینی شده شرکت‌های دولتی در سال آتی حدود ۲۱ هزار میلیارد تومان است که ۸۰ درصد آن به دو شرکت تعلق دارد. سود و مالیات پرداختی به دولت از سوی شرکت‌ها نیز حدود ۴۵ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است که نسبت به سال جاری حدود ۲۰ درصد افزایش یافته است.

۱-۴- تبصره‌های لایحه

در جدول (۳) ضمن معرفی موضوع های تبصره‌های لایحه به مقایسه آن با تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۴۰۱ پرداخته شده است. بر این اساس دولت ساختار احکام قانون بودجه سال ۱۴۰۱ را حفظ کرده است و موضوع محیط زیست به دلیل اهمیت در لایحه به تبصره (۸) اضافه شده است. همچنین در تبصره (۱۸) علاوه بر موضوع اشتغال به تولید دانش‌بنیان نیز توجه شده است. در تبصره (۲۰) در کنار موضوع مهم منابع انسانی احکامی درباره نظام اداری نیز در لایحه درج شده است. همچنین

در آخرین بند تبصره (۲۰) ، دایمی شدن برخی احکام لایحه بودجه و تمدید مدت اعتبار قانون برنامه ششم توسعه تا زمان تصویب قانون برنامه هفتم توسعه، حداکثر تا شش ماه از زمان لازم الاجرا شدن قانون بودجه سال ۱۴۰۲ پیشنهاد شده است.

جدول شماره (۳)

موضوع تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۴۰۲		
شماره تبصره	قانون بودجه سال ۱۴۰۱	لایحه بودجه سال ۱۴۰۲
۱	نفت و روابط مالی آن با دولت/ صندوق توسعه ملی	نفت و روابط مالی آن با دولت/ صندوق توسعه ملی
۲	شرکت‌های دولتی و واگذاری آن‌ها	شرکت‌های دولتی و واگذاری آن‌ها
۳	تامین مالی خارجی (فاینانس)	تسهیلات مالی خارجی
۴	مشارکت با بخش غیردولتی برای اجرای طرح‌ها	مشارکت با بخش غیردولتی برای اجرای طرح‌ها
۵	تامین مالی داخلی از محل اوراق مالی اسلامی	تامین مالی داخلی
۶	عوارض و مالیات	عوارض و مالیات
۷	صنعت، معدن و ارتباطات	صنعت، معدن و ارتباطات
۸	آب و کشاورزی	آب و کشاورزی و محیط زیست
۹	آموزش، پژوهش و فرهنگ	آموزش، پژوهش و فرهنگ
۱۰	قضایی، انتظامی، دفاعی	قضایی، انتظامی، دفاعی
۱۱	مسکن و حمل و نقل	مسکن و حمل و نقل
۱۲	حقوق و دستمزد	حقوق و دستمزد
۱۳	پیشگیری از حوادث غیر مترقبه	حوادث غیر مترقبه
۱۴	هدفمند سازی یارانه ها	هدفمندی
۱۵	برق و انرژی هسته ای	برق و انرژی هسته ای
۱۶	تسهیلات تکلیفی	تسهیلات تکلیفی
۱۷	رفاه و سلامت	رفاه و سلامت
۱۸	تولید و بهره وری	حمایت از تولید دانش بنیان و اشتغال آفرین
۱۹	بودجه	بودجه
۲۰	منابع انسانی دولت	نظام اداری و سرمایه انسانی دولت

۲- وجوه تمایز لایحه

لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ دارای وجوه تمایزی است که تصویب و اجرای آن، می تواند تاثیر مثبتی بر شرایط اقتصادی کشور بگذارد. از جمله مهمترین این وجوه تمایز می توان به موارد زیر اشاره کرد:

۲-۱ بر خلاف لوایح بودجه سال های اخیر که در زمان تقدیم به مجلس، سهم صندوق توسعه ملی از صادرات نفت خام، میعانات گازی و خالص صادرات گاز به ۲۰ درصد کاهش یافته بود، سهم صندوق توسعه ملی ۴۰ درصد منظور شده است. به عبارت دیگر دولت برای تامین منابع لایحه بودجه در شرایط تحریم، از صندوق توسعه ملی استقراض نکرده است و بودجه از این منظر دارای آستانه بالای تحمل در قبال تکانه های بیرونی در رابطه با منابع حاصل از صادرات نفت است.

۲-۲ منابع معتناهی از جمله ۳۰ هزار میلیارد تومان برای اتمام طرح های ساماندهی آب های مرزی و تامین منابع برای مقابله با تنش آبی، ۳۰ هزار میلیارد تومان برای صندوق ملی مسکن و ۳۱ هزار میلیارد تومان برای کمک به سرمایه گذاری در راستای ایجاد رشد اقتصادی اختصاص یافته و هدف گذاری بودجه برای حل مشکلات اقتصادی کشور را پررنگ تر کرده است.

۲-۳ به رغم کاهش ۷ واحد درصدی نرخ مالیات بر سود شرکت ها (اشخاص حقوقی) نسبت درآمدهای مالیاتی به منابع بودجه به بالاترین سطح آن در ده سال گذشته رسیده است که از ویژگی های مهم لایحه در راستای سیاست های کلی برنامه هفتم مبنی بر تبدیل مالیات به منبع اصلی تأمین بودجه جاری دولت است. تشویق مالیاتی برای سرمایه گذاری سود شرکت های بورسی و همین طور نقل و انتقال دارایی برای تامین مالی فعالیت های تولیدی و زیر بنایی از جمله سیاست ها جهت رشد و سرمایه گذاری است.

۲-۴ در تبصره (۵) دولت با کسب مجوز برای استفاده از ظرفیت اسناد و اوراق مالی و نو آوری در انتشار اوراق مالی درون سالی و توافق با خرید در نظر دارد تا برای پیشبرد طرح های عمرانی در ماه های ابتدایی سال بخصوص در مناطق سردسیر از این ظرفیت استفاده نماید تا تخصیص و پرداخت اعتبارات این طرح ها به انتهای سال موکول نگردد و از طرفی تسریع تامین مالی، منجر به رشد نقدینگی نشود.

۲-۵ همانگونه که ذکر شد در راستای حمایت از بخش تولید، دولت اقدام به کاهش (۷) واحد درصدی نرخ مالیات بر تولید کرده است. این اقدام می تواند آثار مثبتی برای تقویت سرمایه گذاری در سال ۱۴۰۲ به همراه داشته باشد. جهت نقد شوندگی بیشتر سهام بنگاه های اقتصادی در تبصره (۲)، مبلغ ۱۵ هزار میلیارد تومان سهام دولت برای تقویت صندوق تثبیت بازار سرمایه پیشنهاد شده است. همچنین در لایحه مشوق های مالیاتی برای کسب و کارهای اینترنتی انتقال یافته به سکوها داخلی و شرکت های ایرانی طرف قرارداد با شرکت های خارجی پیمانکار دولت ارائه شده است.

۲-۶ در راستای توسعه سرمایه گذاری راهبردی در کشور به بحث مهم واگذاری اموال مازاد و استفاده از ظرفیت مشارکت بانکهای دولتی در سرمایه گذاری های راهبردی پرداخته شده است.

۲-۷ با توجه به اهمیت موضوع راهبردی جمعیت، منابع لازم برای افزایش ۱۰۰ درصدی حق اولاد و ۵۰ درصدی حق عائله مندی پیش بینی شده و در تبصره (۹) نیز دستگاه های اجرایی مکلف به هزینه کرد یک درصد از اعتبارات خود در حوزه زنان و حمایت از خانواده شده اند علاوه بر این در تبصره ۱۶ نیز در قالب تسهیلات بانکی به این امر توجه شده است.

۲-۸ در لایحه به تنوع بخشی و تسهیل تامین مالی طرح های تملک دارایی سرمایه از طریق نو آوری در ابزارهای مالی، مولد سازی اموال دولت، اهرمی سازی و جلب مشارکت منابع بخش های غیر دولتی اهتمام شده است که می تواند به ارتقای تامین مالی طرح های تملک دارایی سرمایه ای، فعالیت های تولیدی و اتمام طرح های نیمه تمام و سرانجام تحریک رشد اقتصادی منجر شود.

۲-۹ در لایحه نرخ چهار درصد حقوق گمرکی برای کالاهای اساسی و دارو به یک درصد تقلیل یافته است.

۲-۱۰- در لایحه به انضباط مالی و تمرکز وجوه حساب های شرکت های دولتی نزد خزانه داری کل کشور توجه و احکام صریحی در این خصوص آورده شده است.

۲-۱۱- پوشش کامل بیمه سلامت برای سه دهک پایین درآمد که در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ پی ریزی شد، در لایحه بودجه ۱۴۰۲ نیز تداوم یافته است.

۳- ملاحظات لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

در این بخش به برخی موارد و موضوع ها که لازم است در شور دوم رسیدگی به لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مورد توجه بیشتری قرار گیرد، پرداخته شده است.

۳-۱ واگذاری شرکت ها و سهام دولتی

مطابق روال سال های گذشته، در بخشی از تبصره (۲) به بحث واگذاری شرکت ها و سهام دولتی پرداخته شده است. در لایحه بودجه ۱۴۰۲، رقم ۱۰۶ هزار میلیارد تومان منابع از محل واگذاری این دارایی ها پیش بینی شده است که نسبت به عدد سال ۱۴۰۱، حدود ۵۰ درصد افزایش نشان می دهد. با توجه به اینکه به دلایل مختلف واگذاری سهام شرکت های دولتی در چند سال اخیر کاهش یافته، با تداوم روند موجود احتمال عدم تحقق این منبع بالا است لذا باید در احکام (تبصره های) لایحه ضمانت های اجرایی لازم پیش بینی شود.

۳-۲ فروش و واگذاری اموال (فروش و مولدسازی)

موضوع فروش و مولدسازی اموال در سال های اخیر عمده تاً در قالب تبصره های (۱۲) و (۱۸) درج می شد. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، در تبصره (۱۱) به این موضوع پرداخته و مبلغ ۱۰۸ هزار میلیارد تومان از محل فروش و واگذاری اموال منقول و غیرمنقول دولت برای این امر پیش بینی شده است که این رقم نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱، بیش از ۳۰۰ درصد افزایش یافته است. هرچند در لایحه، احکام تکمیلی مناسبی در حوزه فروش و واگذاری اموال مانند لزوم اخذ تاییدیه از وزارت امور اقتصادی و دارایی به عنوان امین اموال دولت، الزام به تخصیص عواید حاصله به امور غیرهزینه ای، ایجاد ظرفیت تهاتر اموال برای تسویه بدهی و مشارکت دولت در طرح ها و همچنین پیش بینی ضمانت اجرایی مناسب در خصوص ثبت اطلاعات اموال غیرمنقول در سامانه سادا، پیشنهاد شده است با این وجود در صورت تداوم رویه فعلی مبنی بر فروش ساختمان های مازاد دولتی بدون ایجاد هزینه برای نگهداری دارایی مازاد و عدم تحول در رویکرد دستگاه های اجرایی به ارزش آفرینی از اراضی متعلق به دولت، تحقق این منابع با تردید مواجه است. با این وجود از منظر کلان اقتصادی عرضه پیوسته دارایی غیر منقول توسط دولت در شرایط فعلی اقتصادی سیاست مناسبی برای پاسخ به تشدید تقاضای سرمایه گذاری در دارایی ها خواهد بود که می تواند به ایجاد ثبات در بازار دارایی ها کمک کند. همچنین تشکیل هیئت عالی مولد سازی امکان تغییر فرایند های گذشته برای هماهنگی بین بخشی و تغییر رویکرد خلق ارزش و ارزش افزایی در حوزه اراضی را فراهم کرده است که در صورت عزم جدی، تدوین برنامه مشخص و اقدام هماهنگ بین دستگاهی می تواند امکان ایجاد منابع در این بخش را فراهم کند.

۳-۳ درج ارقام خارج از سقف بودجه

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ همانند رویه سال‌های گذشته برخی از ارقام مندرج در تبصره‌ها در سقف منابع و مصارف منعکس نشده است. از جمله مهمترین این ارقام منابع و مصارف تبصره (۱۴) و واگذاری نفت خام برای تقویت بنیه دفاعی و طرح‌های محرومیت زدایی است. این امر لازم است در راستای جامعیت و شفافیت بودجه و اصلاح ساختار برطرف شود. همچنین در تبصره (۱) لایحه بودجه مجوز بدون سقف برای واگذاری نفت به مواردی نظیر طرح‌های پیشران پیشنهاد شده است که باید برای آن مبلغ مشخص درج شود. شایان ذکر است درج ارقام یادشده اگر چه منجر به افزایش ظاهری سقف بودجه می شود لیکن نباید به منزله انبساط در بودجه و یا افزایش عملی آن پنداشته شود.

۳-۴ انتظام بخشی به فروش ارزهای دولتی

مطابق بند (ت) ماده (۲۰) قانون احکام دائمی برنامه های توسعه، سیاست ارزی کشور، مبتنی بر نظام شناور مدیریت شده است در همین راستا باید احکام انضباطی مناسب به لایحه افزوده شود.

۳-۵ تفکیک مخارج هزینه‌ای و یارانه‌ها

دولت در لایحه بخشی از مصارف تبصره (۱۴) قوانین بودجه سال‌های گذشته که ماهیت پرداخت یارانه‌ای ندارند را به مصارف عمومی منتقل کرده است. این اقدام مثبت تلقی شده و منجر به نظم بخشی به منابع تبصره (۱۴) می‌شود. با شفاف سازی کامل منابع و مصارف این تبصره و اجرای حکم قانون برنامه مبنی بر انعکاس کامل منابع و مصارف هدفمندی در بودجه عمومی این اقدام قابل تکمیل است.

۳-۶ بهینه سازی مصرف انرژی

بهینه سازی مصرف سوخت و توسعه حمل و نقل عمومی یکی از فوریت های سرمایه گذاری در کشور است. ایجاد سازوکارهای انگیزشی جهت ذخیره سازی گاز و مدیریت گازهای مشعل و استفاده از ظرفیت های سرمایه گذاری بخش غیر دولتی در طرح های بهینه سازی مصرف سوخت و ایفای تعهدات دولت به سرمایه گذاران این بخش، از جمله اقداماتی است که در لایحه بودجه باید به آن توجه شود.

۳-۷ شرکت های دولتی

در لایحه مانند سال‌های قبل، سازوکار دقیقی برای تحقق رشد سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی پیش‌بینی نشده است. تحقق رشد سرمایه‌گذاری شرکت‌ها، نیازمند تمهید اقداماتی است که مقوم فعالیت‌های تجاری شرکت‌ها بوده و فعالیت‌های سرمایه‌گذاری را تسهیل و تسریع کند. از دیگر نکات قابل توجه لایحه بودجه می‌توان به کم‌برآوردی قابل توجه در تعداد شرکت‌های زیانده اشاره کرد. از سوی دیگر لازم است همانند سال‌های اخیر درج احکام انضباطی برای شرکت‌های دولتی استمرار پیدا کند.

۴- جمع بندی:

- ۴-۱ سرجمع منابع پیش بینی شده لایحه بودجه قابل حصول است. هرچند در چند مورد از اجزاء منابع بیش برآوردی وجود دارد لیکن در اجزای دیگر این منابع قابل جبران است این امر در خصوص مبانی و فروض برآورد منابع نیز مصداق دارد در مجموع ساختار منابع پیش بینی شده در لایحه قابل قبول ارزیابی می شود.
- ۴-۲ در بخش مصارف ، آنچه در سرفصل هزینه ها و تملک دارایی های مالی پیش بینی شده است اجتناب ناپذیر ارزیابی می شود و رشد ۲۶ درصدی اعتبارات برای طرح های تملک دارایی های سرمایه ای می تواند با روش های پیش بینی شده در لایحه برای تامین مالی از محل مشارکت با منابع غیر دولتی و بازار های مالی تلفیق و تقویت شود.
- ۴-۳ نسبت کسری تراز عملیاتی (فزونی هزینه ها بر درآمدها) به کل مصارف بودجه عمومی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به پیش بینی عملکرد آن در سال ۱۴۰۱ بهبود یافته است.
- ۴-۴ در جهت گیری احکام و تبصره های بودجه به تقویت سرمایه گذاری، رشد اقتصادی و اشتغال، کنترل نقدینگی و ثبات اقتصادی اهتمام شده است که قابلیت بهبود در رسیدگی شور دوم را نیز دارا است.
- با توجه به مراتب فوق کمیسیون تلفیق، کلیات لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور را تصویب نمود.